

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksestä laeiksi työntekijäin eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä hallituksen esityksestä laiksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 19 päivänä marraskuuta 1985 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 231 laeiksi työntekijäin eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä 26 päivänä marraskuuta 1985 hallituksen esityksen n:o 238 laiksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 8 §:n muuttamisesta.

Sosiaalivaliokunta on tässä yhteydessä ottanut myös käsiteltäväkseen eduskunnan 26 päivänä marraskuuta 1985 valiokuntaan lähettämän ed. Anttilan ym. lakialoitteen n:o 104 laeiksi työntekijäin eläkelain 6 ja 7 b §:n sekä työttömyysturvain 14 §:n muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina nuorempi hallitussihteeri Katriina Alaviuhkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, lainopillinen johtaja Antti Suominen Eläketurvakeskuksesta, varatuomari Pirkko Kemppainen Maatalouden eläkelaitoksesta, toimitsija Seppo Niininen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, lakimies Soile Salovaara Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Antti Tuomi Akavasta, varatuomari Jukka Ahtela Suomen Työnantajain Keskusliitosta, filosofian kandidaatti Veikko Savela Liiketyönantajain Keskusliitosta ja varatuomari Outi Antila Maataloustuottajain Keskusliitosta.

Hallituksen esityksen n:o 231 mukaan työntekijäin eläkelain mukaisen täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen määräämistä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että työttömyysturvain perusturvan mukaiset työttömyyspäivät otetaan niin sanottua tulevaa palvelusaikaa laskettaessa huomioon samoin kuin ansioturvan mukaiset työttömyyspäivät. Perusturvan mukaisia työttömyyspäiviä otetaan kuitenkin huomioon enintään sama määrä kuin mikä on ansioturvan mukaisten työttömyyspäivien enimmäismäärä.

Tässä tilanteessa työkyvyttömyyseläkkeen päättämisen jälkeen myös muun kuin aikaisemman sairauden johdosta myönnettäväksi tulevaa uutta eläkettä ryhdyttäisiin suorittamaan samoin perustein kuin aikaisempaa eläkettä. Edellytyksenä olisi, että aikaisempaa eläkettä määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän täyttämiseen jäljellä oleva aika, ja työkyvyttömyyden alkaminen uudelleen vuoden kuluessa aikaisemman eläkkeen päättymisestä.

Esityksessä ehdotetaan vastaavat muutokset tehtäväksi myös lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien työntekijäin eläkelakiin ja merimieseläkelakiin. Yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisiin eläkkeisiin muutokset vaikuttaisivat viittaussäännösten kautta. Työntekijäin eläkelain säännöstä eläkkeen perusteena olevan palkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta muutettaisiin siten, että perusturvan ja ansioturvan mukaiset työttömyyspäivät olisivat samassa asemassa säännöksen suhteen.

Työeläkelakien mukaisen vakuutusmaksun viivästyskorkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että korkokanta olisi 16 prosenttia. Merimieseläkelain mukaisen täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi ehdotuksen mukaan muun ohella viiden vuoden Suomessa asuminen.

Hallituksen esityksessä n:o 238 ehdotetaan muutettavaksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun viivästyskorkoa vastaavasti kuin hallituksen esityksessä n:o 231.

Lakialoitteessa n:o 104 ehdotetaan, että peruspäivärahaa saavan työttömän työkyvyttömyyseläke määräytyisi samojen säännösten mukaan kuin ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa saavien työkyvyttömyyseläke. Työttömyyseläkkeen markkamäärää korotettaisiin peruspäivärahaa saavien osalta vastaavasti kuin ansioon suh-

teutettua päivärahaa saavien osalta. Työttömyysturvaan sisältyvän tarveharkinnan johdosta peruspäivärahaa vaille jääneiden työntekijöiden työttömyyseläkkeen edellytyksenä oleva kahdensadan työttömyyspäivän tarveharkintaa lievennettäisiin 55 vuotta täyttäneiden osalta. Työttömyysturvalain muutoksella poistettaisiin tarveharkinta 55 vuotta täyttäneeltä.

Hallituksen esityksistä ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esityksiin sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 104 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1985

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Halonen ja jäsenet Ahonen, Ikonen, H. Kempainen, P.

Leppänen, Lipponen, Louvo, Nordman, Pesola, Rantanen, Skön ja Stenius-Kaukonen.

Vastalause

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen määräytymistä koskeviin säännöksiin eivät ole riittäviä poistamaan vallitsevia epäkohtia. Sen vuoksi ehdotamme, että myös sairausvakuutuslain mukaiset päivärahapäivät jätettäisiin huomioon ottamatta laskettaessa täysitehoiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavien 360 päivän määrää. Hallituksen esityksessä työkyvyttömyyden uudelleen alkamiselle asetettu vuoden määräaika on mielestämme liian lyhyt hallituksen esityksen perusteluissakin todettujen epäkohtien poistamiseksi, ja siksi ehdotamme sen sijalle viiden vuoden määräaika. Kyseiset muutosehdotukset on tässä tehty vain työntekijäin eläkelain osalta. Katsomme kuitenkin, että vastaavat muutokset tulee tehdä myös valiokunnan mietinnön sisältämiin muihin lakiehdotuksiin.

Tarveharkinnan vuoksi työttömyyspäivärahan ulkopuolelle jäävät eivät voi saada työttömyyseläkettä ja ovat muita työttömiä huonommassa asemassa täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen ja näin myös yksilöllisen varhaiseläkkeen saannin suhteen. Näiden epäkohtien poistamiseksi ehdotamme, että ed. Anttilan ym. lakialoitteen n:o 104 sisältämä lakiehdotus työttömyysturvalain 14 §:n muuttamisesta hyväksyttäisiin.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisina, mutta hallituksen esitykseen n:o 231 sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 ja 4 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 19 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 3 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (592/85), 6 §:n 4 momentti 7 päivänä tammikuuta 1982 annetussa laissa (14/82), 7 §:n 2 momentti 24 päivänä elokuuta 1984 annetussa laissa (607/84) ja 19 §:n 1 momentti 14 päivänä toukokuuta 1976 annetussa laissa (389/76), näin kuuluviksi:

6 §

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika. Edellä tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut *sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa*, opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata sekä päivät, joilta työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista päivärahaa, viimeksi mainitut kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, luetaan sen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta vanhuuseläkkeen eikä sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka perusteena oleva työkyvyttömyys on alkanut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, määrää laskettaessa, jollei työntekijä ole ollut sanotun iän täyttämivuoden aikana tämän lain piiriin kuuluvassa työssä ottaen huomioon kokonaisuudessaan myös sanotun vuoden aikana päättynyt työsuhde yhteensä vähintään neljä kuukautta. Niin ikään luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi

ajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä tässä momentissa on säädetty.

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua momenttia oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, jona hän sai mainittua aikaisempaa eläkettä 23 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin mainitun aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut *viisi vuotta*, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Määrättäessä uutta eläkettä edellä tarkoitetuissa tai lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa taikka merimieseläkelain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempaa eläkettä jätetään aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunut työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta huomioon ottamatta.

7 ja 19 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännökset
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Samalla ehdotamme,

että lakialoitteen n:o 104 pohjalta hyväksyttäisiin seuraava lakiehdotus:

Laki

työttömyysturvalain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 29 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 §:ään uusi näin kuuluva 6 momentti:

14 §

Peruspäivärahan tarveharkinta

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Tätä pykälää ei sovelleta 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1985

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen